

REGBI O'YINING RIVOJLANISH TARIXI VA QOIDALARI

AJINYOZ NOMIDAGI NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Jismoniy madaniyat fakulteti (xotin qizlar sporti) yonalishi talabasi

Perjanova Gulchemen Kakishovna

Annotatsiya: Ushbu maqolamda Regbi o'ynining qayerda va qachon, qanday rivojlanganligi xaqida malumotlar olishingiz mumkin. Regbi – bu jamoviy o'yin bo'lib, uning ajdodi xalq to'pi o'yinlari hisoblanadi. Uning kelib chiqish tarixi uzoq o'tmishga borib taqaladi. Ushbu sport chidamlilikni rivojlantirishga, yurak qon tomir tizimini mustahkamlashga yordam beradi. Undan tashqari ushbu sport turida joma bolib o'ynaladi va jomada bir biriga hurmat qilish va birga xarakatda bolishni orgatadi.

Kalit so'zlar: Qoydalari, o'yin maydoni, kiyimi, hujum qoidalari, hakamlilik, musobaqa, to'p, o'yin vaqti.

Regbining vatani Angliya bolib xisoblanadi. Ingliz tilida o'yin "regbi-futbol" deb ataladi.

O'rta asrlarda Angliyada to'p o'yini juda mashhur edi. To'g'ri, o'sha paytlarda u hozirgi futbol va regbidan sezilarli darajada farq qilar edi. To'pni shahar ko'chalari va qishloq yo'llari bo'ylab juda ko'p odamlar hech qanday qoidasiz haydash edilar. Ular topni tutdilar, tashladilar, tepdilar, dushman tomoniga haydash uchun hamma narsani qilishdi. Bundan tashqari, ular buni fidokorona qildilar, bu esa bir frantsuz guvohining shunday yozishiga sabab bo'ldi: "Agar inglizlar ushbu sportga shunday fidoyilik bilan berilsalar, ular qanday qilib jiddiy biznes bilan shug'ullanadilar, degan o'y meni qo'rqitadi". Tabiiyki, bunday "o'yinlar" odatda umumiy mushtlashuv bilan yakun topardi. Eduard II, Richard II va Edvard III davrida "olomon futboli" ga qarshi eng qat'iy qonunlar chiqarilgan, chunki o'yin shunday nomlangan, chunki qirollarning fikriga ko'ra, bu tartibsizliklarni keltirib chiqargan va sub'ektlarni boshqa faoliyatdan chalg'itgan. Ammo asta-sekin o'yin ko'proq yoki kamroq tashkillashtirilgan doiraga kirdi va ingliz ta'lim muassasalarida mustahkam o'rin oldi, ammo ular o'z qoidalari bo'yicha o'ynashdi, bu esa turli ta'lim muassasalarining jamoalari uchrashganda qiyinchiliklarni keltirib chiqardi.

1823-yil 7-aprelda sport tarixi uchun unutilmas kun, Vaterlodagi g'alabaning yilligi kuni Regbi kolleji maydonida o'n olti yoshli talaba Uilyam Uebb Ellis qo'llari bilan to'pni ushlab oldi. u bilan raqiblar "shahariga" yugurdi. Bu qoidalarni buzish edi - to'pni faqat tashlab yuborish mumkin edi, ammo bu yangi o'yinning paydo bo'lishiga turtki bo'ldi. Va hozirgacha, Regbi shahrining faxri, Angliyadagi eng baland teleminoradan tashqari, kollej devorida quyidagi matnli yodgorlik lavhasi: "Ushbu lavha Uilyam Uebb Ellisning ulug'vor ishlarini eslatib tursin. , qoidalarni

buzishga jur'at etgan birinchi bo'lib, to'pni qo'llari bilan ushlab, u bilan yugurdi. Shunday qilib, regbi o'yini 1823 yilda paydo bo'lgan.

Ellis, shuningdek, o'yinni uyushgan kanalga kiritishga harakat qilgan birinchi odam bo'ldi. Masalan, u jamoadagi o'yinchilar sonini o'n kishi bilan cheklagan. Birinchi regbi qoidalarini 1846 yilda nashr etilgan.

1871 yilda yigirma bitta ingliz klublarini birlashtirgan Regbi futbol ittifoqi tuzildi. U o'yinning rasmiy qoidalarini ham tuzdi. Shotlandiya regbi ittifoqi 1873 yilda, Irlandiya ittifoqi 1875 yilda tashkil topgan. 1890 yilda ular Xalqaro regbi futbol kengashiga birlashdilar, keyinchalik unga sobiq Britaniya hukmronliklari - Avstraliya, [Yangi Zelandiya](#) va Janubiy Afrika. Regbi hali ham u erda birinchi raqamli sport turi.

Asta-sekin o'yin boshqa mamlakatlarga, boshqa qit'alariga tarqaldi. 1934 yilda Xalqaro havaskor regbi federatsiyasi (FIRA) tuzildi.

O'yin qoidalarini

Regbi o'yinida ikkita jamoa ishtirok etishi mumkin, ularning har birida 15ta maydon o'yinchisi va skameykada yana 7 kishi bor. O'yin maydonining ikki yarmida o'ziga xos zonalar mavjud:

Ballar zonasi. O'yinning har bir ishtirokchisi maydonning o'ziga xos qismiga ega bo'lib, uning kesishmasida ball beriladi. Hisoblash maydoni old tomondan orqada joylashgan.

O'yin zonasi. Ushbu bo'lim butun o'yinni qamrab oladi.

Uchrashuvdagi g'alaba eng ko'p ochko to'plagan jamoaga beriladi, ular quyidagilar uchun beriladi:

1. 5 ball beriladigan urinishlar. Bunday holda, to'pni olib yurgan o'yinchi raqib jamoaning oxirgi zonasiga kirishi kerak.
2. O'yinchi raqibning qo'pol aralashuvi tufayli o'yinni yakunlay olmaganida penalti uchun urinib ko'ring. Buning uchun 5 ball beriladi.
3. Amalga oshirish uchun. Ikki [qo'shimcha ball](#) muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun taqdirlandi.

O'yin maydoni uzunligi 100 metr va kengligi 70 metr bo'lgan to'rtburchaklar maydonda o'tkaziladi. O'simlik qoplamasi. O'yin maydoni zonalar uchun bo'linish vazifasini bajaradigan bir nechta parallel chiziqlar bilan belgilangan. Ulardan eng muhimi 22 metrli chiziq va markaziy belgidir. Regbi gollari "H" harflariga o'xshaydi, (ularga geytslar deyiladi) bir-biridan 6 metr masofada joylashgan ikkita vertikal ustunni o'z ichiga oladi.

Kiyimi. O'yinchilar kiyimi regbika- shorti mahsus krasovka .

Himoya vositalari: tizzalar, tirsak qismlari, barmoqsiz qo'lqoplar, yaltiroq soqchilar, elkama-sumkalar, shapka, dubulg'a. Jihozlarning barcha buyumlari

Xalqaro Regbi Federatsiyasi talablariga muvofiq bo'lishi kerak (yorliqlanadi). Uchrashuvga «nostandart» uskunadagi o'yinchilar kiritilmaydi.

Hujum qoidalari O'yinning asosiy xususiyati shundaki, jamoalar "oldinga o'ynay olmaydi". Bu shuni anglatadiki, to'pni to'g'ridan-to'g'ri o'z jamoasi va raqib jamoaning gol zonasi o'rtasida joylashgan o'yinchilarga uzatish taqiqlanadi. Ya'ni, to'pning raqib darvozasiga har qanday uzatilishi o'yin qoidalarining buzilishini anglatadi.

Ammo ba'zi nuances bor, chunki oldinga o'tish har doim ham qoidalar buzilganligini ko'rsatmaydi.

Oldinda o'ynash hisobga olinmaydi, agar: to'pning raqiblar darvozasi tomon harakatlanishi ushbu ob'ektga zarba berish yoki raqib jamoa tomonidan to'sib qo'yish paytida sodir bo'lganda,

Bundan tashqari, qoidalarning buzilishi to'pni oldinga qaytarish bilan yo'qotganda, zarba yoki to'g'ridan-to'g'ri qo'ldan tebrangan narsalarni o'z ichiga oladi. To'pni raqiblar to'plash zonasi tomon harakatlantirish uchun bir nechta variant mavjud. Misol uchun, o'yinchi mustaqil ravishda o'ziga to'p uzatishi mumkin, buning uchun to'pni oyoqlari bilan urish kifoya.

Hakamlilik. Regbi o'yinida hakamlilik ikki yordamchisi bilan bosh hakam tomonidan amalga oshiriladi. Xuddi futbolda bo'lgani kabi, regbi o'yinlarida ham hakam qizil va [sariq kartochkalar](#) muayyan qoidabuzarliklar uchun.

Sariq kartochka o'yinchining vaqtincha chetlatilishini, qizil esa to'liqligini bildiradi.

33 yil oldin birinchi ayollar regbi ittifoqi tuzilgan. Insoniyatning go'zal yarmi hatto 1991 yilda ushbu sport turi bo'yicha Olimpiya o'yinlarida qatnashish huquqini oldi. Shuni ham ta'kidlash kerakki, regbi birinchi marta Olimpiadada 1900 yilda paydo bo'lgan. Endi o'yin butun dunyo bo'ylab 5 milliondan ortiq odamga jiddiy qaram bo'lib qoldi.

Musobaqa. Jahon kubogi har to'rt yilda bir marta o'tkaziladigan eng nufuzli regbi chempionati.

Olti Millatlar Kubogi har yili xalqaro miqyosdagi regbi musobaqasi bo'lib, Evropaning kuchli oltita jamoasi: Angliya, Irlandiya, Italiya, Uels, Frantsiya va Shotlandiya.

Regbi chempionati – bu har yili regbi musobaqasi bo'lib, unda Janubiy yarim sharning eng kuchli to'rt jamoasi ishtirok etadi: Avstraliya, Argentina, Yangi Zelandiya va Janubiy Afrika.

To'p.

Oval shaklga ega. Uning yuzasi axloqsizlikni qaytaradigan maxsus birikma bilan qoplanishi mumkin, bu sizning qo'lingizda to'pni yaxshiroq ushlab turish imkonini beradi. Teridan qilingan. To'pning chiziq bo'ylab uzunligi 280–300 mm,

bo'ylama aylanasi 740–770 mm, ko'ndalang aylanasi 580–620 mm, og'irligi 410–460 g, to'p ichidagi bosim (boshida). o'yin) 0,67-0,7 kg / sm² bo'lishi kerak.

O'yin vaqti. Regbi o'yini hozirgi kunda ken rivorlangan bolib ularni ikki turi juda mashxur yani Regbi7 va regbi bularni bir biridan farqi shundaki oyichilar soni va o'yin vaqtidadir. Regbi 40 daqiqadan ikki yarmi. har biri (qo'shilganlarni hisobga olmaganida yoki *kompensatsiya qilingan*, vaqt va - agar kerak bo'lsa - qo'shimcha vaqt) ular orasidagi tanaffus 5-10 minut. Tanaffusdan so'ng jamoalar o'zgarishi yakunlanadi. Regbi7 Jamoa tarkibida 7 nafar futbolchi (3 nafar hujumchi va 4 nafar himoyachi), shuningdek, uchta zaxira o'rinbosarlari bor. Uchrashuvning davomiyligi - 7 daqiqadan 2 ta bo'lim, ular orasidagi daqiqali tanaffus (finalda - 10 daqiqali 2 ta bo'lim, 2 daqiqalik tanaffus bilan). Agar kerak bo'lsa, qo'shimcha vaqt belgilanadi - 5 daqiqadan oshmasligi kerak.

Regbi o'ynida quydagilar taqiqlanadi. – to'pni quvib kelayotgan raqibga hujum qilish yoki uni surish uchun to'pni quvayotgan o'yinchi;

- o'yindan tashqari holatda bo'lgan o'yinchi ataylab yugurib yoki to'pga egalik qilgan jamoadoshi oldida turib, raqibga xalaqit qilsa;

- to'p skrum, zarba, mag'lubiyat yoki chiziq chizig'ini tark etganidan keyin unga egalik qilgan har qanday o'yinchi, uning oldidagi o'z jamoasining o'yinchilari orqali o'tishga harakat qiladi;

- raqibning skrum atrofida harakatlanishiga yo'l qo'ymaslik uchun skrumda tashqi o'yinchi bo'lgan har qanday o'yinchi.

Bunday harakatlar blokirovka sifatida qabul qilinadi va qoidabuzarlik sodir bo'lgan joydan jarima zarbasi bilan jazolanadi.

Regbi 7. Shotlandiyada paydo bo'lgan klassik regbi turi. Hozirda u 100 ga yaqin mamlakatlarda yetishtiriladi. Regbi-7 bo'yicha birinchi rasmiy xalqaro turnir 1973 yilda o'tkazilgan. Hozirda xalqaro musobaqalar taqvimiga Jahon kubogi, Jahon seriyasi va boshqalar kiritilgan. Regbi-7 2002 yilgi Olimpiya o'yinlari dasturiga ko'rgazmali intizom sifatida kiritilgan. Umuman olganda, regbi ettilik qoidalari "katta" regbi qoidalariga o'xshaydi. Bundan tashqari, kamroq tarqalgan versiya ham mavjud.

Xulosa: Regbi qoidalarini kodlashtirishga birinchi tasdiqlangan urinish 1845 yilda Regbi maktabi talabalari tomonidan bo'lib o'tdi. 1848 yilda Kembrij universiteti talabalari o'zlarining qonun loyihalarini ishlab chiqdilar, bu qoidalarni o'tkazish uchun birinchi yagona reglamentga aylandi.

Foydalangan adabiyotlar.

1. Poolin R. *Regbi. O'yin va mashq*. Per. ingliz tilidan. M., 1978 yil.
2. *Jismoniy tarbiya va sport. Kichik ensiklopediya*. Tarjima. u bilan. M., 1982 yil.

3. Машарипов, В. У., Мирвалиева, Н. Р., & Абдуллаев, У. М. (2023). Местный иммунитет и специфическая сенсibilизация к антигенам бактерий у больных тонзиллитом. *Science and Education*, 4(2), 392-400.
4. *Qoidalar sport o'yinlari va musobaqalar: Tasvirlangan ensiklopedik ma'lumotnoma. Per. ingliz tilidan. Minsk, 1998 yil.*
5. <https://rugby.uz/uz/2020/05/26/regbi-tavsif-tarix-qoidalar-oyinmaydoni><https://uz.unansea.com/regbi-tarixi-qoidalari-zamonaviylik-emas/>
6. <https://dynamotickets.ru/uz/istoriya-regbi-pravila-i-istoriya-regbi-regbi-stranaproishozhdeniya.html>
7. <https://uz.unansea.com/regbi-tarixi-qoidalari-zamonaviylik-emas/>

